

Seminář „Knihovny pro příští tisíciletí II“ Dana Novotná

Ve dnech 10. a 11. listopadu 1999 se konal v Praze v Národní knihovně seminář **Knihovny pro příští tisíciletí II**, který pořádala pražská organizace SKIP za finanční podpory Ministerstva kultury ČR. Cílem semináře bylo podrobné seznámení účastníků s praktickými zkušenostmi projektantů knihoven, které prošly v nedávné době rekonstrukcí, dále jednotlivých dodavatelů a zástupců firem, které se na těchto rekonstrukcích přímo podílely. Nedílnou součástí programu se proto vedle teoretických přednášek staly i exkurze do některých nově rekonstruovaných pražských knihoven.

Dopoledne prvního dne bylo věnováno vystoupením Ing. Jiřího Grosze, šéfprojektanta rekonstrukce Městské knihovny v Praze, Břetislava Horáka, projektanta rekonstrukce Referenčního centra Národní knihovny ČR a Ing. Mlýnkové ze Sdružení Ateliér Biblio, které navazuje na činnost TÚK. Účastníci semináře se postupně dozvěděli mnoho praktických rad týkajících se správného průběhu výběrového řízení, spolupráce zástupců knihovny s vybraným projektantem, stavebního řízení, prováděcího projektu, výběru a uzavírání smlouvy s dodavatelem, problematiky autorského dozoru projektanta a technického dozoru investora při probíhajících stavebních pracích apod. i jednotlivých prvků interiéru, nábytku a celkového vnitřního vybavení.

V druhé polovině dne pak na uvedené přednášky navázaly prohlídky nově vybudovaného Referenčního centra Národní knihovny, knihovny Francouzského institutu, knihovny CERGE-EI UK a dvou zcela nově budovaných archivů v Praze-Chodovci - Státního ústředního archivu a Archivu hlavního města Prahy.

Referenční centrum Národní knihovny vzniklo využitím prostoru atria v přízemí budovy Klementina. Soustřeďuje všechny služby a vybrané fondy bývalé Studovny bibliografických informací a Studovny encyklopedií z Haly služeb a přímo navazuje na meziknihovní služby. Dosavadní spektrum služeb je rozšířeno o přístup na Internet a možnost využití virtuální příruční knihovny, tzn. odkazů na užitečné zdroje na Internetu. Pečlivá pozornost byla věnována výběru dodavatele nábytku - ve výběrovém řízení byly vytipovány 3 firmy, zodpovědní pracovníci poté osobně navštívili knihovny, které již byly uvedenými firmami dříve vybaveny, a teprve potom bylo určeno konečné pořadí a vybrán dodavatel. **Knihovna Francouzského institutu ve Štěpánské ulici**, tzv. **Mediatéka**, umožňuje zejména studentům, ale i ostatním zájemcům z řad veřejnosti seznámit se s rozmanitostí francouzské kultury a francouzských reálií, a to nejen prostřednictvím tradičních dokumentů - knih, časopisů a novin, ale i s pomocí rozsáhlého multimediálního fondu (CD-ROMů, videokazet, knih na kazetách a kompaktních disků). Zájemci mohou využít také informační a dokumentační služby. Knihovna je umístěna ve 3 patrech nad sebou a její vnitřní vybavení pochází z Francie.

Knihovna CERGE-EI UK (Centrum pro ekonomický výzkum a postgraduální vzdělávání Univerzity Karlovy - Národohospodářský ústav Akademie věd ČR) na třídě Politických vězňů byla zřízena v roce 1993 spojením knihovny CERGE UK a knihovny NHÚ AV ČR a zaměřuje se na veřejně přístupné informační služby pro specializované oblasti ekonomických věd. Jádrem fondu je literatura z oblasti transformace ekonomik střední a východní Evropy a přípravy vstupu přidružených států do Evropské unie. Knihovna je umístěna v přízemí historické budovy Národohospodářského ústavu AV ČR, její interiér je velmi moderně zařízen a část fondu je uložena v kompaktních regálech.

Druhý den byl zahájen podrobnou prohlídkou nedávno celkově zrekonstruované Městské knihovny v Praze. Na tu navázala přednáška PhDr. Ladislava Kurky z této knihovny, který účastníky semináře

seznámil s konkrétními zkušenostmi získanými za 2 roky provozu v rekonstruované budově - mnohé napovídá již název tohoto příspěvku: "Dva roky po kolaudaci aneb Knihovna praská ve švech" - a upozornil také na několik důležitých okolností, např. nutnost ponechat si při stavbě pokud možno určité finanční i prostorové rezervy pro případné dodatečné vybavení nebo prostorové rozšíření, sjednání dostatečné délky záručních lhůt u instalovaných zařízení (osvětlení, vzduchotechniky atd.) i za cenu vyšších pořizovacích nákladů, vyžadování nezávislých posudků při výběru dodavatelských firem apod. Dále vystoupil V. Kyndl, obchodní ředitel firmy INTEBO-Šebek, který se zaměřil na problematiku vnitřního vybavení knihoven, a pak již následovaly poslední dvě exkurze - do Referenčního centra a Školícího střediska Státní technické knihovny a do Parlamentní knihovny.

Ústřední knihovna Městské knihovny v Praze na Mariánském náměstí byla postavena v letech 1925-1928 přímo pro účely tehdejší Knihovny hlavního města Prahy, autorem projektu byl významný český architekt František Roith a budova, ve které jsou také reprezentační místnosti pražského primátora, je památkově chráněna. V době svého vzniku byla tato knihovna jednou z nejmodernějších na světě, od 70. let však budova postupně přestávala odpovídat potřebám moderní informační instituce, a to jak prostorově, tak i technologicky a funkčně. V letech 1996-1998 proto proběhla velkorysá stavební rekonstrukce, která umožnila zásadní přeměnu služeb knihovny. Komunikačně a funkčně byly propojeny všechny půjčovny a studijní prostory v jeden celek (při zachování určitého členění a "zákoutí" např. pro studijní účely), kontinuálně a bez bariér na sebe navazují tedy i služby pro jednotlivé věkové kategorie, včetně specializovaných služeb muzikologických, teatrologických a pragensijních, které mají v MKP mnohaletou tradici. Celkově se po rekonstrukci zvýšil počet čtenářských pracovních míst, bylo možné výrazně zvětšit volný výběr knihovního fondu i plochu skladištního zázemí. Veškeré stavební úpravy přitom respektovaly původní architektonický a výtvarný ráz budovy a byly napraveny i některé nevhodné zásahy z 50. a 60. let.

Státní technická knihovna, která sídlí v komplexu budov Klementina, je největší veřejně přístupnou technickou knihovnou České republiky. Její fond je tematicky zaměřen na technické obory a s technikou související aplikované přírodní a průřezové společenské vědy. V roce 1999 zde byla pro uživatele i informační pracovníky otevřena dvě nová pracoviště. **Středisko konzultačních, rešeršních a referenčních služeb** se nachází v prostorách bývalé studovny referátové a firemní literatury. Poskytuje konzultační, rešeršní a poradenské služby z informačních zdrojů dostupných ve fondu STK (v klasické i elektronické podobě) i na Internetu. Nově vytvořené Školící středisko je využíváno jako konferenční, jednací, zasedací a přednáškový sál a současně jako učebna. Je proto vybaveno počítači a další technikou. Zařízení místnosti je variabilní, se stohovatelnými židlemi a stoly atypického tvaru, které se dají uspořádat do různých sestav podle počtu a potřeb účastníků kurzů.

Parlamentní knihovna byla přestěhována do budovy Poslanecké sněmovny ve Sněmovní ulici z bývalého sídla Federálního shromáždění. V nově rekonstruovaném areálu historických budov Parlamentu ČR byla v roce 1994 otevřena čítárna domácích i zahraničních periodik, legislativní studovna, všeobecná studovna a pracoviště informačních specialistů. Jádrem knihovního fondu jsou díla z oboru právních věd, legislativy, politických věd, moderních dějin, filozofie, sociologie, ekonomie, kultury a encyklopedická díla. Parlamentní knihovna není veřejná, své služby poskytuje poslancům a senátorům, jejich asistentům, zaměstnancům Parlamentu a ve výjimečných případech i uživatelům z jiných ústředních orgánů. V současné době je však postupně budována elektronická knihovna "Český parlament", která po svém dokončení bude přístupná prostřednictvím Internetu 24 hodin denně.

Jak vyplývá z uvedeného stručného přehledu, byl seminář doslova "nabitý" velkým množstvím užitečných informací a mnoho dalších námětů i inspiraci poskytly jeho účastníkům velmi dobře připravené a podrobné exkurze v již rekonstruovaných nebo zcela nově postavených knihovnách a archivech. To vše v praxi určitě využijí zejména zástupci těch institucí, které se na větší či menší přestavby svých budov nebo interiérů v současné době připravují.

